LAUSUNTO

10.4.2024

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

E 17/2024 vp Luontodirektiivin tarkastaminen suden ja muiden suurpetojen suojelun osalta; ennakkovaikuttaminen

Esityksen mukaan Suomi kannattaa komission aloitetta suden suojelutarpeen arvioinnista ja pitää tärkeänä, että komissio tarkastelee suden suojelutarvetta luontodirektiivin osalta Bernin sopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten pohjalta. Suomi katsoo myös, että komission tulisi suden ohella arvioida muiden suurpetokantojen – kuten esimerkiksi Suomen suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan – suojelutarvetta.

MTK katsoo suden suojelutarpeen uudelleen arvioinnin välttämättömäksi. Sama koskee myös karhua ja ilvestä. Mikään mainituista lajeista ei ole häviämässä lajistostamme. Kaikkien em. lajien suojelustatusta tulee muuttaa siten, että joustava vahinkoperusteinen yksilöiden poistaminen ja suunnitelmallinen kannanhoidollinen metsästys ovat mahdollista toteuttaa. Vain metsästyksen vaikutuksesta suurpedoilla säilyy ihmisarkuus. Tämä mahdollistaa myös petokantojen ylläpitämisen suotuisan suojelun tasolla siten, etteivät vahingot muodostu kohtuuttomiksi. Tästä ovat erinomaiset kokemukset viime vuosilta niin karhun kuin ilveksenkin osalta. Lisäksi on huomioitava, että kannanhoidollisessa metsästyksessä on mahdollista poistaa joustavasti myös vahinkoja aiheuttavia yksilöitä, joille muussa tapauksessa tulisi hakea poikkeusluvat erikseen.

Viime vuosina suden täysrauhoitus on merkinnyt lajille tyypillisen ihmisarkuuden vähenemistä, mikä näkyy nyt yhä useammin susiyksilöiden pelottomana käyttäytymisenä. Tästä vakavimpia esimerkkejä ovat susien hyökkäykset jopa karjasuojiin sisälle. Ihmisarkuuden väheneminen alentaa merkittävästi myös ennakkosuojauksen kuten petoaitojen suojaavaa vaikutusta. Karjankasvattaja ei voi koskaan olla varma, ettei susi hyökkää suoja-aidan sisälle. Edes selkeästi vahinkoa aiheuttavia yksilöitä ei saada kohtuullisesti poistettua, koska poikkeuslupien kynnys on korkealla ja myönnettyjen lupien käytännöntoteutus on lähes mahdotonta. Kuvaavaa on, että vuosittain vahinkoperusteisia poikkeuslupia saadaan käytettyä vain suuruusluokassa 1-3 poronhoitoalueen ulkopuolella.

Suomen susikanta on vahvistunut vuosi vuodelta. Noin sadan suden kanta on jo yli kolminkertaistunut. Myös kotieläimille aiheutuneet vahingot ovat kasvaneet rajusti. Vuoden aikana sudet ovat hyökänneet yli 130 kertaa ja tappaneet tai vahingoittaneet yli 600 tuotantoeläintä poronhoitoalueen ulkopuolella. Tapahtuneet vahinkomäärät edustavat vain pientä osaa yrittäjien vahinkopaineesta. Käytännössä kaikki susireviireillä kotieläintuotantoa harjoittavat yrittäjät kokevat kovaa henkistä painetta ja joutuvat tekemään paljon ylimääräistä työtä eläinten siirtämisessä yöpymissuojiin sekä suoja-aitojen ylläpidossa. Moni maatalousyrittäjä onkin lopettanut varsinkin lampaiden kasvatuksen ja vielä useampi harkitsee sitä jatkuvasti kasvavan susiriskin vuoksi. Tuotantoeläinten lisäksi on menetetty vuosittain yli 60 koiraa. Kasvanut susiriski vaikeuttaa koirametsästykseen perustuvaa hirvieläinten kannanhallintaa. Kokonaisuutena sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden ja sietokyvyn raja on ylitetty.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Vain reilun vuosikymmenen aikana Suomen susikannan painopiste on siirtynyt tiheän metsäkauris- ja valkohäntäpeurakannan alueelle Länsi-Suomeen. Genetiikkatutkijat korostavat geneettisen monimuotoisuuden alempaa tasoa läntisellä susitihentymäalueella verrattuna Itä-Suomen alueelle. Itä-Suomen susikannalla on suora yhteys myös Venäjän puolella oleviin susikantoihin. Suomen susikantaa ja suotuisan suojelun tasoa tulee tarkastella yhtenä populaationa, koska keinotekoisesti genetiikan perusteella populaatioiksi jakaminen ei tunnusta suden biologian perusasioita. Alhaisempi geneettinen vaihtelu johtuu yksinkertaisesti siitä, että on kulunut hyvin lyhyt aika muutaman yksilön varaan perustuneesta levittäytymisestä länteen. Vuonna 2002 Länsi-Suomessa ei ollut vielä yhtään lisääntyvää susilaumaa. Lisäksi on jätetty huomiotta, että geneettisen monimuotoisuuden kehityssuunta Länsi-Suomessa on selkeästi kasvava. Vieläkin merkittävämpää on, että alueet ovat vain muutaman sadan kilometrin päässä toisistaan. Suden laaja, jopa 1000 km etäisyydelle ulottuva, liikkuvuus on tunnettua eikä alueiden välillä ole levittäytymiselle fyysisiä esteitä. Pitäisi olla täysin selvää, että yltäkylläiset ravintovarat pitävät jatkossakin Suomen tiheimmän susikannan lännessä ja on vain ajan kysymys, kun idästä siirtyvät susiyksilöt tasoittavat genetiikan eroja. Geneettinen erilaisuus idän ja lännen susipopulaatioissa on erotettavissa, mutta sillä ei ole merkitystä suden tulevaisuuden kannalta.

E 18/2024 vp komission ehdotus EU:n kannaksi Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehdyn yleissopimuksen (Bernin sopimus) pysyvän komitean 44. kokouksessa suden (Canis lupus) suojelun osalta

Esityksen mukaan Suomi tukee komission ehdotusta EU:n kannaksi suden siirtämiseksi Bernin sopimuksen liitteestä II (täysin rauhoitetut eläinlajit) liitteeseen III (suojeltavat eläinlajit).
Suomi yhtyy komission näkemykseen siitä, että ehdotetut muutokset vaikuttavat asianmukaisilta, kun otetaan huomioon erityisesti kannan tilan nykyiset kehityssuuntaukset sekä se suojelun taso, jonka sopimuksen liitteen III mukainen lajien suojelujärjestelmä tarjoaa. Sopimuksen toiminnan ja toimeenpanon kannalta on oleellista, että liitteitä muutetaan tuoreimman tiedon mukaiseksi, jotta kansainvälisten suojelutoimien taso on perusteltu.

MTK kannattaa esitystä, jonka mukaan Suomi tukee komission ehdotusta suden siirtämisestä Bernin sopimuksen liitteeseen II. MTK:n näkökulmasta tähän pätevät samat perusteet kuin edellä on esitetty luontodirektiivin tarkastamista koskien.

Esitetyt linjaukset ja tavoitteet EU-vaikuttamisessa ovat erittäin tärkeitä ja kannatettavia. Lisäksi suurpetopolittikan kestämättömän tilanteen ratkaisemisessa tarvitaan kiireesti myös kansallista lainsäädännön kehittämistä koskien vahinkoperusteisia ja kannanhoidollisia suurpetojen poikkeuslupia sekä petovahinkojen korvausta.

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto käsittelyssä olevaan asiaan.

Helsingissä huhtikuun 10. päivänä 2024

Timo Leskinen
kenttäjohtaja, MTK